

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Alexandra Krysla a soudců JUDr. Veroniky Burianové a Mgr. Lukáše Pišvejce ve věci

žalobkyně: **I. M.,**
zastoupená obecným zmocněncem M. K.

proti
žalovanému: **Finanční úřad pro Karlovarský kraj**
sídlem Krymská 2a, 360 01 Karlovy Vary

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2019, č. j. 410432/19/2401-80542-400844,
a proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 5. 2019, č. j. 587025/19/2401-80542-400844,

takto:

- I. **Žaloba se zamítá.**
- II. **Žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I.

Napadené rozhodnutí

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení shora uvedených rozhodnutí žalovaného. Rozhodnutím ze dne 8. 4. 2019, č. j. 410432/19/2401-80542-400844, byla podle § 181 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu (dále jen „*daňový řád*“) zamítnuta žádost žalobkyně na zastavení daňové exekuce nařízené exekučním příkazem na příkázání pohledávky z účtu ze dne 13. 2. 2019. Rozhodnutím žalovaného ze dne 7. 5. 2019, č. j. 587025/19/2401-80542-400844, byla zamítnuta námitka žalobkyně uplatněná u správce daně dne 8. 3. 2019 proti úkonu správce daně spočívající v nařízení daňové exekuce vydáním exekučního příkazu na příkázání pohledávky z účtu ze dne 13. 2. 2019.

II.

Žaloba

2. V podané žalobě žalobkyně nejprve stručně shrnula průběh správního řízení. Následně upozornila na skutečnost, že dne 13. 2. 2019 vydal žalovaný exekuční příkaz č. j. 128129/19/2401-80542-400844, kterým rozhodl o příkázání peněžité pohledávky z účtu povinného (dlužníka) u poskytovatele platebních služeb, a to MONETA Money Bank, a.s. (dále též jako „*exekuční příkaz*“). V exekuční příkazu jsou uvedeny vykonatelná rozhodnutí, na základě kterých byla daňová exekuce na majetek dlužníka nařízena: vykonatelný výkaz nedoplatků č. j. 120875/19/2406-70461-404900 sestavený ke dni 12. 2. 2019, dále rozhodnutí č. j. 586339/15/2406-70461-404900 vydané dne 6. 5. 2015 (za daň z nemovitých věcí a úrok z prodlení) a dále rozhodnutí č. j. 391355/162406-70461-401443 vydané dne 14. 4. 2016 (za daň z nemovitých věcí a úrok z prodlení). V této exekuci je tak vymáhána daň z nemovité věci za období 2015 a 2016 (včetně příslušenství). Žalobkyně dále poukázala na to, že proti daňové exekuci brojila a navrhovala zastavení exekuce, neboť tato byla zahájena a je vedena v rozporu se zákonem, jelikož vymáhaná pohledávka žalovaného vůči žalobkyni zanikla, resp. se již nedá v exekuci vykonat, a to dle § 414 zák. č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona (dále jen „*IZ*“), neboť žalobkyně prošla oddlužením a zároveň byla usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2018, č. j. MSPH 90 INS 28710/2014- B-65, osvobozena od všech dluhů. V této souvislosti žalobkyně poukazovala na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010. Dále žalobkyně uvedla, že proti daňové exekuci brojila dle § 159 daňového řádu a podala námitku proti exekučnímu příkazu.
3. Následně žalobkyně v podané žalobě konstatovala, že Městský soud v Praze vydal dne 5. 12. 2014 usnesením č. j. MSPH 90 INS 28710/2014-A-11, rozhodl o úpadku žalobkyně a povolil řešení úpadku oddlužením. Žalobkyně jako věřitele uvedla v insolvenčním návrhu žalovaného, který se měl přihlásit do probíhajícího se insolvenčního řízení přihláškou. Městský soud v Praze vydal dne 23. 2. 2015 usnesení č. j. MSPH 90 INS 28710/2014-B-22, kterým rozhodl, že oddlužení bude provedeno zpeněžením majetku náležející do majetkové podstaty, přičemž tento majetek byl insolvenčním správcem zpeněžen dne 1. 4. 2016. V této souvislosti žalobkyně poukazovala na znění § 242 odst. 1 daňového řádu a pokračovala tím, že

rovněž upozornila žalovaného, že jakožto správce daně měl vymáhanou dle § 203 odst. 1 IZ uplatnit písemně vůči osobě s dispozičními oprávněními.

4. Dále žalobkyně upozorňovala i na znění § 408 odst. 1 a § 246 odst. 1 IZ a měla s ohledem na uvedené za to, že žalovaný jakožto správce daně měl a mohl svoji pohledávku uplatnit vůči insolvenčnímu správci. Žalobkyně konstatovala, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2018, č. j. MSPH 90 INS 28710/2014-B-65, bylo rozhodnuto o splnění oddlužení a rozhodnuto o osvobození žalobkyně od placení pohledávek, zahrnutých i nezahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili ve lhůtě určené soudem v rozhodnutí o úpadku, ač tak učinit měli. Osvobození se vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu. Uvedené usnesení nabylo právní moci dne 19. 9. 2018. Žalobkyně dále rovněž upozornila na to, že i z odborné právní literatury vyplývá, že *„Osvobození zásadně dopadá na neuhrazené pohledávky nebo jejich neuhrazenou část, které měly být uspokojeny při oddlužení tj. pohledávky přihlášené, pohledávky považované za přihlášené ze zákona, pohledávky nepřihlášené, které měly být přihlášeny, pohledávky za majetkovou podstatou 168 InsZ) a pohledávky jim naroven postavené.“* Rovněž dle odborné literatury nelze od přiznání osvobození *„a po celou dobu jeho platnosti po dlužníkovi požadovat a samozřejmě ani vymáhat plnění pohledávek, na které se osvobození vztahuje. Z tohoto pohledu osvobození působí vůči všem dosud neuhrazeným pohledávkám (jejich neuhrazeným částem), které byly zahrnuty do oddlužení.“* (viz komentář k insolvenčnímu zákonu, Hášová, Erbsová, Kubálek a kol., Insolvenční zákon, 3. vydání, Praha, C. H. Beck, 2018, str. 1630 a 1403).
5. Vzhledem k tomu je podle žalobkyně argumentace žalovaného o tom, že není stanovena lhůta pro uplatnění pohledávky vůči osobě s dispozičním oprávněním, lichá. Tato lhůta vyplývá ze zákona a je dána rozhodnutím dle § 413 a § 414 IZ, tedy do skončení insolvenčního řízení. V této souvislosti totiž nelze odhlédnout od smyslu a účelu institutu oddlužení, jenž je sanačním způsobem řešení úpadku a který umožňuje, aby dlužník byl po jeho úspěšném provedení skutečně „oddlužen“. Děje se tak cestou osvobození dlužníka od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, jakož i pohledávek, které nebyly věřiteli vůbec uplatněny přihláškou pohledávky, ačkoli takto uplatněny být mohly dle § 414 IZ. Za této situace je jediným možným výkladem, který by nestál v rozporu se smyslem a účelem zákona, a tedy jediným výkladem, který lze považovat za ústavně konformní, takový výklad, že osvobození dle § 414 odst. 1 IZ se vztahuje i na tuto pohledávku, kterou tedy nelze uspokojit jinak než její přihláškou nebo uplatněním do insolvenčního řízení. Opačný závěr by totiž zcela popíral smysl oddlužení, neboť si lze snadno představit situaci, kdy by se dlužník, který splnil podmínky pro oddlužení, znovu ocitl v dluhové pasti, tentokrát proto, že by nebyl schopen dostát povinnosti k úhradě nedoplatku daně z nemovité věci, která mu byla v proběhu insolvenčního řízení zpeněžena a z výtěžku měl být uspokojen i správce daně, který však otálel s uplatněním pohledávky vůči insolvenčnímu správci. Takový výklad však zjevně připustit nelze. Tyto závěry převzal Ústavní soud v nálezu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. II. ÚS 502/17.

6. Závěrem žalobkyně uvedla, že kdyby žalovaný postupoval v souladu se zákonem, tj. s § 2 odst. 1, 3 a 4 správního řádu a s § 6 odst. 2 téhož zákona a uplatnil pohledávku na daňovém nedoplatku, tak by byl z výtěžku zpeněžení z majetkové podstaty plně uspokojen. V důsledku nesprávného postupu žalovaného jakožto správce daně byli z majetkové podstaty uspokojeni více nezajištění věřitelé (v rozsahu 45%). Je tedy zřejmé, že již dále není možno vymáhat pohledávku, neboť tyto pohledávky nelze exekučně vymáhat dle § 414 IZ a je třeba exekuci zastavit a zrušit napadený exekuční příkaz. Zde žalobkyně poukazovala na nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. IV. ÚS 3250/14-1 ze dne 1. července 2016, nález Ústavního soudu České republiky ze dne 10. ledna 2018 sp. zn. II. ÚS 502/17, usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1077/18 ze dne 17. 4. 2018, obdobně usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2872/15, ze dne 12. 1. 2016, dále též na sp. zn. I. ÚS 2605/15, II. ÚS 3767/14, III. ÚS 1275/15 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010 sp. zn. 29 Cdo 3509/2010 (R 63/2011 civ.).
7. Žalobkyně žádala, aby soud napadená rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III.

Vyjádření žalovaného k žalobě

8. Žalovaný ve svém vyjádření k napadenému rozhodnutí ze dne 8. 4. 2019, č. j. 410432/19/2401-80542-400844, uvedl, že dne 8. 3. 2019 žalobkyně podala návrh na zastavení daňové exekuce nařízené exekučním příkazem, zaevidovaný pod č. j. 198828/19/2401-80542-400844. V podaném návrhu uvedla, že v předmětné exekuci nemůže být dále pokračováno, neboť pohledávka správce daně představující daň z nemovitých věcí za roky 2015 a 2016 včetně příslušenství zanikla, a to před zahájením exekuce, a tedy je zde dán důvod dle ustanovení § 181 odst. 2 daňového řádu k zastavení daňové exekuce. Jelikož správce daně neshledal v daném případě naplnění žádného důvodu pro zastavení daňové exekuce uvedený v § 181 odst. 2 daňového řádu, napadeným rozhodnutím návrh na zastavení daňové exekuce zamítl.
9. K napadenému rozhodnutí ze dne 7. 5. 2019, č. j. 587025/19/2401-80542-400844, žalovaný uvedl, že dne 8. 3. 2019 žalobkyně podala proti vydání exekučního příkazu námitku dle § 159 daňového řádu, zaevidovanou pod č. j. 317459/19/2401-80542-400844. Obsahem podané námítky byl návrh na zrušení exekučního příkazu pro rozpor se zákonem, neboť vymáhaný dluh vůči dlužníkovi zanikl dle ustanovení § 414 IZ. Správce daně neuznal oprávněnost v námitce uplatňovaných důvodů, a proto tuto v souladu s ustanovením § 159 odst. 3 daňového řádu napadeným rozhodnutím zamítl.
10. Dále žalovaný akcentoval, že při řešení úpadku oddlužením je dlužník poté, co mu bylo insolvenčním soudem schváleno oddlužení, povinen chovat se tak, aby nevytvářel jakékoli další dluhy, tzn. že své závazky je povinen plnit průběžně tak, aby vzniklé pohledávky byly ve lhůtě splatnosti uhrazeny a nevznikaly již žádné nové dluhy. V daném případě ovšem dlužník svou povinnost porušil, neboť v roce 2015 a 2016 neuhradil daň z nemovitých věcí, a proto mu v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku vznikla neuhrazená pohledávka, přičemž dle ustanovení § 168 odst. 2 písm. e) IZ se tato stala pohledávkou za majetkovou podstatou. Dle

ustanovení § 243 odst. 3 daňového řádu platí, že *„ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku nevzniká k daňové pohledávce, která není pohledávkou za majetkovou podstatou, úrok z prodlení.“* V případě pohledávek vymáhaných exekučním příkazem se toliko jedná o pohledávku za majetkovou podstatou. Dle ustanovení § 203 odst. 1 insolvenčního zákona *„pohledávky za majetkovou podstatou (...) se uplatňují písemně vůči osobě s dispozičními oprávněními.“* Pohledávky za majetkovou podstatou se tedy do insolvenčního řízení nepřihlašují.

11. Žalovaný připomněl, že v okamžiku schválení oddlužení prodejem majetkové podstaty a v souladu s ustanovením § 408 odst. 1 IZ platí ohledně majetku náležícího do majetkové podstaty v době schválení oddlužení obdobně ustanovení tohoto zákona o účincích prohlášení konkursu, tedy že dispoziční oprávnění k majetku, který byl vymezen ve výroku rozhodnutí o schválení oddlužení, přechází na insolvenčního správce. Důsledkem toho je pak pouze ta skutečnost, že vymezený majetek je určen pro uspokojení přihlášených pohledávek, nikoliv pro pohledávky za majetkovou podstatou a insolvenční správce tak disponuje toliko vymezeným majetkem. Navíc v oddlužení se majetková podstata netvoří v *„celém rozsahu majetku dlužníka“*, jako u konkurzu, což přisvědčuje komentář (ASPI) § 408 IZ, kde je uvedeno, že *„Ostatní majetek nabytý dlužníkem po účinnosti rozhodnutí o schválení oddlužení řešeného prodejem majetku zůstává v dispozici dlužníka a ke zpeněžení a uspokojení nezajištěných věřitelů užít nebude.“* Po schválení oddlužení prodejem majetkové podstaty tak bylo povinností dlužníka nevytvářet jakékoli další dluhy, přičemž daňový subjekt v předmětném řízení této své povinnosti nedostál. Pohledávky za majetkovou podstatou navíc lze vymáhat, pokud neuplynuly lhůty dle ustanovení § 160 daňového řádu.
12. Žalovaný pokračoval tím, že dle usnesení Městského soudu v Praze čj. MSPH 90 INS 28710/2014-B-65 osvobodil soud dlužníka *„od placení pohledávek, zahrnutých i nezahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřiblíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili ve lhůtě určené soudem v rozhodnutí o úpadku, ač tak učinit měli. Osvobození se vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu (viz výrok II).“* Z uvedeného je podle žalovaného zcela zřejmé, že osvobození dlužníka od placení pohledávek se týká pouze pohledávek vymezených v ustanovení § 414 IZ, přičemž pohledávky za majetkovou podstatou zde uvedeny nejsou. Správce daně akcentuje, že v případě pohledávky za majetkovou podstatou se v žádném případě nejedná o pohledávku, která měla být přihláшена *„ve lhůtě určené soudem v rozhodnutí o úpadku“*, jak mylně uvádí žalobkyně, neboť tato v té době ještě neexistovala. Správce daně považuje za nezbytné a žádoucí dále upozornit na skutečnost, že s účinností ode dne 1. 6.2019 došlo k novelizaci znění ustanovení § 414 odst. 1 IZ, které nově zní: *„Jestliže insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o splnění oddlužení rozhodnutí, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození podle věty první se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku.“* Z nového znění tohoto ustanovení je poté dle žalovaného zcela zřejmý záměr zákonodárce, kdy účelem osvobození dlužníka od placení pohledávek po skončení insolvenčního řízení není a ani nikdy nebylo, osvobození od závazků

vzniknuvších v důsledku porušení povinnosti dlužníka nevytvářet po dobu probíhajícího oddlužení další neuhrazené závazky. Na podporu přijatého dále žalovaný poukázal na skutečnost, že „*Osvobozením mají být a jsou řešeny pouze pohledávky „staré“, vzniklé do schválení oddlužení, resp. ty, které se uplatňují přihláškou*“ (viz komentář C. H. Beck k § 414 insolvenčního zákona).

13. Závěrem žalovaný konstatoval, že s vědomím výše uvedeného zastává i nadále názor, že žalobou napadená rozhodnutí byla vydána zcela v souladu s právními předpisy. Nad to ještě zdůraznil, že žalobkyně se žalobou nebrání proti exekučnímu příkazu, jehož vydáním byla exekuce zahájena, nýbrž proti následným rozhodnutím žalovaného vydaným v průběhu předmětné exekuce vedené proti žalobkyni jako daňovému dlužníkovi. Pro úplnost pak žalovaný dodává, že postupy v rámci naplnění účelu správy daní volí vždy s důrazem na podstatu základních zásad (§ 5 až § 9 daňového řádu) a s cílem správného zjištění a stanovení daně a zabezpečení její úhrady (§ 1 odst. 2 daňového řádu).
14. Žalovaný žádal, aby byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta.

IV.

Posouzení věci soudem

15. Vzhledem k tomu, že žalovaný výslovně souhlasil s rozhodnutím o věci samé bez jednání a žalobkyně soudu nesdělila ve lhůtě jí k tomu stanovené a ani později svůj nesouhlas s takovýmto postupem, rozhodl soud v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. o věci samé bez jednání.
16. V souladu s § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. vycházel soud při přezkoumání napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a napadená rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů uplatněných v žalobě.

V.

Rozhodnutí soudu

17. Žaloba je nedůvodná.
18. Z obsahu daňového spisu vyplývají následující, mezi účastníky nesporné, skutečnosti: Usnesením Městského soudu v Praze (dále jen „*insolvenční soud*“) čj. MSPH 90 INS 28710/2014-A-11, ze dne 5. 12. 2014 byl zjištěn úpadek žalobkyně a bylo povoleno řešení úpadku oddlužením. Usnesením insolvenčního soudu čj. MSPH 90 INS 28710/2014-B-22, ze dne 23. 2. 2015 bylo rozhodnuto o provedení oddlužení zpeněžením majetku náležející do majetkové podstaty žalobkyně. Usnesením insolvenčního soudu čj. MSPH 90 INS 28710/2014-B-65, ze dne 19. 9. 2018 vzal insolvenční soud na vědomí splnění oddlužení a osvobodil žalobkyni od placení pohledávek, zahrnutých i nezahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, přičemž osvobození se vztahovalo také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili ve lhůtě určené soudem v rozhodnutí o úpadku, ač tak učinit měli - osvobození se vztahovalo i na ručitele a

jiné osoby, které měly vůči žalobkyni pro tyto pohledávky právo postihu (dále jen „osvobození“).

19. Mezi účastníky bylo dále nesporné, že dne 13. 2. 2019 vydal žalovaný exekuční příkaz, jímž rozhodl o přikázání peněžitě pohledávky z bankovního účtu žalobkyně, a to ve vztahu k exekučním titulům vydaným proti žalobkyni na zaplacení daně z nemovité věci za roky 2015 a 2016 včetně příslušenství (dále jen „daňová pohledávka“). Žalobkyně podala dne 8. 3. 2019 návrh na zastavení exekuce, který byl zamítnut rozhodnutím žalovaného ze dne 8. 4. 2019, č. j. 410432/192401-80542-400844. Žalobkyně dále dne 8. 3. 2019 podala proti exekučnímu příkazu námitku, která byla zamítnuta rozhodnutím žalovaného ze dne 7. 5. 2019, č. j. 587025/19/2401-80542-400844. Námitka i návrh na zastavení exekuce byly žalobkyní odůvodněny tím, že vykonatelná daňová pohledávka žalovaného zanikla, resp. se již nedá v exekuci vymáhat vzhledem ke splnění oddlužení žalobkyně.
20. Jádrem sporu účastníků byla otázka, zda právo žalovaného vymáhat daňovou pohledávku zaniklo či nezaniklo osvobozením.
21. Podle § 178 odst. 1 daňového řádu se daňová exekuce nařizuje vydáním exekučního příkazu, čímž je zahájeno exekuční řízení. Podle § 181 odst. 2 písm. e) daňového řádu správce daně na návrh příjemce exekučního příkazu nebo z moci úřední daňovou exekuci zcela nebo zčásti zastaví, pokud zaniklo právo vymáhat nedoplatek.
22. Podle § 242 odst. 1 daňového řádu platí, že daňové pohledávky, které vznikají v důsledku daňových povinností, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku do ukončení insolvenčního řízení, jsou pohledávky za majetkovou podstatou.
23. Podle § 414 odst. 1 IZ ve znění k 19. 9. 2018 platí, že jestliže dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny.
24. Zákonem č. 31/2019 Sb. s účinností od 1. 6. 2019 bylo ustanovení § 416 odst. 1 a § 416 odst. 1 IZ doplněno o ustanovení, že osvobození se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku a na pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a pohledávek věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví. Důvodová zpráva k novele měnící § 414 odst. 1 insolvenčního zákona (zákon č. 31/2019 Sb.) uvádí, že „Ust. § 414 odst. 1 věta poslední a odst. 2 až 4 upravují rozsah osvobození. Osvobození se podle ust. § 414 odst. 1 věta poslední nevztahuje na pohledávky, které vznikly po rozhodnutí o úpadku (srov. k tomu ust. § 168 odst. 2, ale též ust. § 169 pro případy pohledávek vzniklých po rozhodnutí o úpadku). (...) Navrhuje se rozšířit okruh pohledávek věřitelů, které nejsou dotčeny osvobozením dlužníka od placení zbývajících pohledávek po splnění oddlužení. Nové pojetí oddlužení teoreticky umožňující i nulové uspokojení nezajištěných věřitelů by mělo být vyváženo zachováním nároku u vybraných typů pohledávek, na jejichž uhrazení existuje veřejný zájem.“

25. Podle § 414 odst. 2 IZ ve znění k 19. 9. 2018 platí, že osvobození podle odstavce 1 se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak měli učinit.
26. Podle § 414 odst. 3 IZ ve znění k 19. 9. 2018 platí, že osvobození podle odstavců 1 a 2 se vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu. Podle § 168 odst. 2 písm. e) IZ platí, že daně jsou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, pohledávkami za majetkovou podstatou. Podle odstavce 3 citovaného zákonného ustanovení platí, že není-li dále stanoveno jinak, pohledávky za majetkovou podstatou se uspokojují v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku.
28. Podle § 203 odst. 1 a 3 IZ platí, že není-li dále stanoveno jinak, pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň se uplatňují písemně vůči osobě s dispozičními oprávněními, přičemž osoba s dispozičními oprávněními uspokojí tyto pohledávky z majetkové podstaty. Podle odstavce 4 citovaného zákonného ustanovení platí, že neuspokojí-li osoba s dispozičními oprávněními pohledávky podle odstavce 1 v plné výši a včas, může se věřitel domáhat jejich splnění žalobou podanou proti osobě s dispozičními oprávněními; nejde o incidenční spor. Podle odstavce 5 citovaného zákonného ustanovení platí, že po právní moci rozhodnutí o žalobě podle odstavce 4 určí lhůtu k uspokojení přisouzené pohledávky a jejího příslušenství svým rozhodnutím insolvenční soud; současně rozhodne, která část majetkové podstaty může být použita k uspokojení. Učiní tak jen na návrh oprávněné osoby nebo osoby s dispozičními oprávněními, kterým se rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné, doručuje, a to zvlášť.
29. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 63/2011, citovaného žalobkyní dospěl dovolací soud k tomu, že „*Pohledávka, na kterou se vztahuje rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení, vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, v neuhrazeném rozsahu nezaniká, v soudním či jiném řízení ji však již nelze věřiteli přiznat; ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim jako promlčená pohledávka.*“ Dále je zde uvedeno, že „*Přitom je zjevné, že spojení užívané v § 414 odst. 2 insolvenčního zákona nelze vykládat tak, že by věřitelé v tomto ustanovení označení byli osvobozeni od placení svých vlastních pohledávek. Jeho smysl tkví v tom, že osvobození přiznané dlužníku insolvenčním soudem podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona (slovy § 414 odst. 2 insolvenčního zákona "Osvobození podle odstavce 1") se vztahuje i na věřitele s pohledávkami, k nimž se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele s pohledávkami nepřihlášenými do insolvenčního řízení, tedy že dlužník je rozhodnutím insolvenčního soudu vydaným podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona osvobozen též od placení těchto pohledávek, do oddlužení nezahrnutých. V duchu téže logiky je nutno číst (u vědomí, že v právním jazyku platí požadavek, aby vždy, když je v textu právního předpisu použit týž výraz, bylo tím míněno totéž - srov. Knapp, V.: Teorie práva, 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1995, str. 125) také ustanovení § 414 odst. 3 insolvenčního zákona. Smysl posledně označeného ustanovení tkví v tom, že osvobození přiznané dlužníku insolvenčním soudem podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona ohledně placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení i*

ohledně placení pohledávek do oddlužení nezahrnutých (slovy § 414 odst. 3 insolvenčního zákona "Osvobození podle odstavců 1 a 2") se vztahuje i na postižení práva ručitelů a jiných osob (např. zástavních dlužníků), vůči dlužníku."

30. V rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 2846/2016, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 81 / 2019, Nejvyšší soud shrnul, že „*Judikatura Nejvyššího soudu k výkladu § 414 insolvenčního zákona je ustálena v následujících závěrech:*

[28] Institut oddlužení v českém úpadkovém právu je – prostřednictvím příslušných ustanovení insolvenčního zákona – koncipován pro osobu, jež o tento způsob řešení svého úpadku může žádat a již insolvenční zákon (zjednodušeně) označuje (v § 389 odst. 1 insolvenčního zákona) jako „dlužníka, který není podnikatelem“ (...). Jde o způsob řešení úpadku, který může v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů (§ 414 insolvenčního zákona), čímž se tato část dlužnických závazků ocitne ve stejném režimu jako tzv. naturální obligace (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2010, sen. zn. 29 NSČR 6/2008, uveřejněné pod číslem 61/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

[29] Rozhodnutí vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, jímž insolvenční soud osvobodí dlužníka od placení pohledávek v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, nezabývá povinnosti k úhradě těchto pohledávek dlužnickým věřitelům ani ručitele, ani jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu [rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010, uveřejněný pod číslem 63/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 63/2011“)].

[30] Úprava obsažená v § 414 odst. 3 insolvenčního zákona znamená jen to, že dlužník je rozhodnutím insolvenčního soudu vydaným podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona osvobozen též od placení pohledávek svým ručitelům a jiným osobám, které za něj plnily jeho věřitelům na pohledávky zahrnuté do oddlužení (§ 414 odst. 1 insolvenčního zákona) nebo na pohledávky označené v § 414 odst. 2 insolvenčního zákona, do oddlužení nezahrnuté (R 63/2011).

[31] Pohledávka, na kterou se vztahuje rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení, vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, v neuhrazeném rozsahu nezaniká, v soudním či jiném řízení ji však již nelze věřiteli přiznat; ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim, jako promlčená pohledávka (R 63/2011).

[32] Na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se vztahuje osvobození podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona bez zřetele k tomu, že jde o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů řízení vedeného o pohledávce za trvání oddlužení u nalézacího soudu, přiznaným věřiteli v době, kdy jej již nelze přihlásit do insolvenčního řízení (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2015, sen. zn. 29 ICdo 62/2014, uveřejněný pod číslem 85/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).“

31. V usnesení ze dne 30. 11. 2011 sp. zn. 29 NSCR 16/2011, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 54/2012, Nejvyšší soud uvedl, že

„Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že insolvenční zákon člení pohledávky dlužnických věřitelů (coby procesních subjektů, které ve smyslu § 9 písm. c/ insolvenčního zákona uplatňují svá práva vůči dlužníku) do několika skupin, u nichž formuluje různé předpoklady, za nichž mohou být tyto pohledávky uspokojeny v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka.

Jde o:

1/ Pohledávky, které věřitelé uplatňují vůči dlužníku podáním přihlášky (§ 165 insolvenčního zákona).

2/ Pohledávky, na které se hledí jako na přihlášené, ačkoli je věřitelé neuplatnili vůči dlužníku přihláškou (srov. též § 165 odst. 2, § 184, § 237 odst. 4, § 275, § 370 odst. 2 písm. d/, § 373 odst. 1 a 8 a § 385 odst. 1 insolvenčního zákona).

3/ Pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona).

4/ Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona).

Pro pohledávky, které věřitelé uplatňují vůči dlužníku podáním přihlášky, platí, že musí existovat (byť dosud nejsou splatné nebo jsou vázány na podmínku, k jejímuž splnění může dojít později) zpravidla ke dni rozhodnutí o úpadku (srov. i § 136 odst. 2 písm. d/, § 170 a § 173 odst. 2 insolvenčního zákona), nejpozději však (není-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o prohlášení konkursu /srov. i § 246 odst. 2 insolvenčního zákona/) ke dni přihlášení provedeného v propadné lhůtě vymezené rozhodnutím o úpadku.

Pohledávky, na které hledí insolvenční zákon jako na přihlášené, ačkoli přihlášeny nebyly, mohou výjimečně vzniknout i později (srov. např. § 237 odst. 4 a § 275 insolvenčního zákona), přičemž jejich kategorizace coby „přihlášených“ je dána povahou věci (mechanismem vzniku těchto pohledávek).

Charakteristickým rysem pohledávek za majetkovou podstatou je, že vznikly nejpozději po vyhlášení moratoria (jež předcházelo zahájení insolvenčního řízení), zpravidla však po zahájení insolvenčního řízení (§ 168 odst. 1 uvozovací věta insolvenčního zákona) nebo po rozhodnutí o úpadku (§ 168 odst. 2 uvozovací věta insolvenčního zákona). Jejich výčet je taxativní a v insolvenčním řízení se nepřihlašují, nýbrž se uplatňují vůči insolvenčnímu správci pořadem práva tak, jako by insolvenční správce byl v nich dlužníkem (§ 203 odst. 1 insolvenčního zákona).

Zvláštní (výlučné) postavení mají pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona). U těchto pohledávek není podstatné, zda vznikly před nebo po zahájení insolvenčního řízení (jejich výlučnost je dána jejich charakterem). Jejich výčet je rovněž taxativní a v insolvenčním řízení se též nepřihlašují, nýbrž se uplatňují vůči insolvenčnímu správci (srov. opět § 203 odst. 1 insolvenčního zákona).

Protipólem takto nastavené úpravy pohledávek věřitelů uspokojitelných v insolvenčním řízení jsou pohledávky, které insolvenční zákon z takového uspokojení výslovně vylučuje, ač by jinak patřily mezi pohledávky, jež se (v intencích výše podaného výkladu) uspokojit mohou. Jde o pohledávky vypočtené v § 170 insolvenčního zákona.

Tím však výčet pohledávek vyloučených z uspokojení v insolvenčním řízení nekončí.

Insolvenční zákon dále vylučuje z uspokojení v insolvenčním řízení ty z přihlášených pohledávek, k nimž se v důsledku později (poté, co nastaly účinky přihlášení) nastalých skutečností nepřihlíží (srov. § 185 insolvenčního zákona). Povahou věci je rovněž dáno, že z uspokojení v insolvenčním řízení jsou (faktickou cestou) vyloučeny pohledávky, které věřitel, jemuž insolvenční zákon předepisuje uplatnění pohledávky vůči dlužníku podáním přihlášky, nepřihlásil v průběhu insolvenčního řízení vůbec nebo pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené, které věřitel neuplatnil v průběhu insolvenčního řízení postupem dle § 203 insolvenčního zákona (takže se o nich insolvenční správce nedozvěděl).

Poslední kategorií pohledávek, jež se v insolvenčním řízení neuspokojují žádným způsobem z majetkové podstaty dlužníka, jsou ty, které vznikly až po rozhodnutí o úpadku respektive (ve vazbě na výše řečené) po uplynutí propadné lhůty vymezené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek a které zároveň nejsou zahrnuty v taxativním výčtu pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň, obsaženém v § 168 a § 169 insolvenčního

zákona. Příkladem pohledávky, vzniklé v průběhu insolvenčního řízení (po rozhodnutí o úpadku, poté, co insolvenční soud rozhodl o způsobu řešení dlužníkovra úpadku), která se v průběhu insolvenčního řízení neuspokojuje vůbec, je pohledávka vzniklá státu (správci daně) tím, že dlužník je povinen v průběhu insolvenčního řízení snížit svoji daň na vstupu u přijatého zdanitelného plnění podle § 44 odst. 5 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (srov. k tomu v literatuře např. Výkladové stanovisko č. 6 ze zasedání expertní pracovní skupiny pro insolvenční právo ze dne 4. října 2011, dostupné na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti).“

32. V nálezu Ústavního soudu ze dne 28. května 2019, sp. zn. II.ÚS 3303/18, je uvedeno, že „V nálezu sp. zn. IV. ÚS 3250/14 Ústavní soud (mimo jiné) s odkazem na právě parafrázovaná ustanovení vyšel z toho, že náklady exekuce nese v zásadě povinný s tím, že povinnost k jejich úhradě vzniká již zahájením exekuce (v eventuelním příkazu k úhradě nákladů exekuce se tedy stanoví jejich výše, nikoliv samotná povinnost k jejich úhradě). Je-li tedy během běžícího exekučního řízení zahájeno insolvenční řízení, má exekutor vůči povinnému nárok na náhradu nákladů exekuce. K jejich úhradě pak dochází tak, že je exekutor v souladu s § 173 insolvenčního zákona přihlásí do insolvenčního řízení, jako ostatní věřitelé dlužníka. Neučiní-li tak, jeho pohledávka sice nezaniká, avšak nelze ji podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3509/2010 přiznat v soudním nebo jiném řízení a ve vykonávacím řízení má stejný režim jako pohledávka promlčená. Skutečnost, že se vůči dlužníku nelze úspěšně soudně domáhat (s)plnění jeho závazků mimo rámec procesu oddlužení, vyplývá podle nálezu sp. zn. IV. ÚS 3250/14 též z toho - což lze považovat za nosné důvody tohoto nálezu - že "smysl a účel institutu oddlužení, jenž je sanačním způsobem řešení úpadku [tkví v tom], aby dlužník byl po jeho úspěšném provedení skutečně oddlužen. Děje se tak cestou osvobození dlužníka od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, jakož i pohledávek, které nebyly věřiteli vůbec uplatněny přihláškou pohledávky, ačkoli takto uplatněny být mohly (srov. § 414 insolvenčního zákona). Insolvenční zákon (ani exekuční řád) přitom z tohoto pravidla nestanoví pro případ pohledávky soudního exekutora, který bude usilovat o úhradu nákladů exekuce, žádnou výjimku. (...) Opačný závěr by totiž zcela popíral smysl oddlužení, neboť si lze snadno představit situaci, kdy by se dlužník, který splnil podmínky pro oddlužení, znovu ocitl v dluhové pasti, tentokrát proto, že by nebyl schopen dostát povinnosti k úhradě nákladů exekuc[e], které vůči němu byl[a] nařízen[a] ještě v době před zahájením insolvenčního řízení. Takový výklad však zjevně připustit nelze.“ Na tato východiska pak Ústavní soud bezvýhradně navázal i v nálezu sp. zn. II. ÚS 502/17 (k němuž sám městský soud v ústavní stížnosti napadeném usnesení poznamenal, že je svou podstatou identický s nyní projednávanou věcí). Nad rámec nálezu sp. zn. IV. ÚS 3250/14 se však musel Ústavní soud vypořádat s otázkou, zda je tento nálezu (tedy nálezu sp. zn. IV. ÚS 3250/14) aplikovatelný i v situaci, kdy exekutor svoje náklady exekuce vyčísí po skončení insolvenčního řízení (respektive po úspěšném oddlužení), a to ve svém usnesení, byť povinný proti takovému postupu neuplatnil opravné prostředky a zmiňované rozhodnutí exekutora nabyde i ve výroku o náhradě nákladů exekučního řízení právní moci a stane se vykonatelným titulem v (eventuelním) dalším vykonávacím řízení. Ústavní soud přitom dospěl ke kladnému závěru, a to právě s ohledem na prioritu ochrany smyslu a účelu oddlužení (srovnej shora). V té souvislosti upozornil, že mělo-li by být následné rozhodnutí soudního exekutora v řízení navazujícím na oddlužení vykonáno, znamenalo by to zjevnou nespravedlnost a ve svém důsledku popření

principiů ovládajících demokratický právní stát [v daném kontextu Ústavní soud odkázal rovněž například na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2013 sp. zn. 20 Cdo 1394/2012]. Přitom tzv. "jiný důvod" ve smyslu § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (srov. "Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.") musí být podle výslovného odkazu uvedeného v nálezu sp. zn. II ÚS 502/17 vyložen a aplikován právě tak, aby eventuálnímu pokusu o získání náhrady nákladů exekučního řízení bylo zabráněno. (...) V kontextu právě posuzovaného případu pak konečně Ústavní soud nemohl přehlédnout, že oba soudy přejaly tvrzení JUDr. P., že jeho konstitutivní rozhodnutí (alespoň tedy ve vztahu k náhradě nákladů exekuce) spadá až do doby po skončení insolvenčního řízení. To je jistě - čistě formálně - pravda, nicméně pro účely přístupu traktovaného v obou citovaných nálezech Ústavního soudu a v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3509/2010 by ovšem otázka měla znít spíše tak, co JUDr. P. bránilo, aby o jím posléze nárokované náhradě nákladů rozhodl dříve. Ústavní soud přitom odpověď na tuto otázku nijak nepředjímá (ostatně vzhledem k obecným východiskům uvedeným shora a vzhledem k závaznosti náleзовé judikatury nemůže odpověď na ni závěr o protiústavnosti ústavní stížností napadených usnesení obecných soudů jakkoliv změnit) a hodnotí ji pouze z toho úhlu pohledu, že si ji obecné soudy v odůvodnění ústavní stížností napadených rozhodnutí nekladly, ač je zjevně rozdíl, byl-li by exekutor závislý na vydání rozhodnutí jiným subjektem, anebo vydá-li rozhodnutí představující pozdější exekuční titul sám. Z pohledu nosných důvodů obou náleží Ústavního soudu pak není podstatné, zda o nákladech exekuce bylo rozhodnuto v průběhu exekučního řízení nebo až v rámci usnesení o zastavení exekuce, neboť rozhodné je zahájení insolvenčního řízení. V daném sporu přitom rovněž není časový sled událostí takový, že by ke zpeněžení majetku JUDr. P. došlo ještě před zahájením insolvenčního řízení, tzn. veškeré náklady by vznikly v době, kdy JUDr. P. nemohl ani předpokládat budoucí insolvenční řízení a byl by tak v legitimním očekávání, že za odvedenou práci obdrží odměnu bez toho, aniž by se musel podmínkám insolvenčního řízení podřizovat [srov. k tomu náleží sp. zn. II. ÚS 2602/16 ze dne 3. 4. 2018].“

33. Podle odborné literatury má platit, že „Osvobození se rovněž nevztahuje na pohledávky z nových dluhů, které na sebe dlužník převzal v době po schválení oddlužení [srov. § 406 odst. 1 písm. g) InsZ], kdy byl oprávněn disponovat s majetkovou podstatou; tyto dluhy samozřejmě neprocházejí oddlužením (pokud tedy nejsou pohledávkami za majetkovou podstatou nebo pohledávkami jím rovnocennými). Osvobození zásadně dopadá na neuhrazené pohledávky nebo jejich neuhrazenou část, které měly být uspokojeny při oddlužení tj. pohledávky přihlášené, pohledávky považované za přihlášené ze zákona, pohledávky nepřihlášené, které měly být přihlášeny, pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168 InsZ) a pohledávky jím naroven postavené (§ 169 InsZ), a také na pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170 InsZ). Oddlužení dopadá i na pohledávky, ke kterým se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, protože nebyly uplatněny řádně a včas nebo byly úspěšně popřeny. Osvobození dopadá i na nároky (postihy), které by mohly vůči dlužníkovi uplatňovat osoby, které za dlužníka plnily nebo budou plnit pohledávky zahrnuté do oddlužení (ručitelé, spoludlužníci); nesplní-li dlužník nároky těchto osob dobrovolně, nelze je na něm vymáhat.“ (Hásová, J., Moravec, T. a kol., Insolvenční zákon, 3. vydání, Praha, 2018, s. 1630 – 1636).

34. Judikatorně dosud neřešenou právní otázku, zda se osvobození podle § 414 insolvenčního zákona týká pohledávek za podstatou podle § 168 IZ, vyřešil soud záporně.
35. Výše popsanou právní úpravu a související judikaturu vykládá totiž soud tak, že pohledávka z titulu daňových povinností dlužníka vzniklá po rozhodnutí o úpadku je pohledávkou za majetkovou podstatou, tzn. pohledávkou, kterou věřitel nemusí v insolvenčním řízení přihlašovat cestou § 173 a násl. IZ, její uspokojení v insolvenčním řízení není kvantitativně omezeno a věřitel ji uplatňuje (často neformální cestou) vůči osobě s dispozičními oprávněními, která pohledávku uspokojí z majetkové podstaty. Splnění pohledávky za podstatou se může věřitel domáhat i soudní cestou v průběhu insolvenčního řízení (na rozdíl od věřitele s pohledávkou, kterou je nutno přihlašovat). Lze doplnit, že existence a běh insolvenčního řízení ani nemá vliv na promlčení pohledávky za podstatou (viz § 173 odst. 4 IZ). Soud ještě dodává, že argumentace žalobkyně v žalobě (prostřední odstavec str. 4), že předmětnou daňovou pohledávku nebylo lze uspokojit jinak než přihláškou nebo uplatněním do insolvenčního řízení byla tudíž chybná.
36. Byl-li dlužník osvobozen podle § 414 IZ, zákonem vymezená část dlužníkových dluhů sice nezaniká, ale stávají se nevymahatelnou naturální obligací, přičemž ostatní dluhy dlužníka jsou vymahatelné bez omezení (viz citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010). Určení, kterých dluhů dlužníka se osvobození týká, vyplývá z § 414 a § 416 IZ. Osvobozeny jsou jednak dluhy zahrnuté do oddlužení (tj. pohledávky přihlášené nebo pohledávky, na něž se podle IZ hledí jako na přihlášené, ačkoli je věřitelé neuplatnili vůči dlužníku přihláškou – např. podle § 373 odst. 8 IZ) a dále dluhy do oddlužení nezahrnuté (tj. dluhy dle § 414 odst. 2 IZ vůči věřitelům, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, dále dluhy vůči věřitelům, kteří své pohledávky nepřihlásili, ač tak učinit měli, a dluhy vůči ručitelům a ostatním osobám s postihem vůči dlužníkovi, a to v souladu s právním výkladem v citovaném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010).
37. Soud vidí smysl a účel oddlužení ústící v osvobození dlužníka ve vytvoření určitého stop stavu dluhů dlužníka ke dni zjištěného úpadku dlužníka s tím, že se dlužníkovi poskytne za splnění zákonných podmínek beneficium nevymahatelnosti té části dlužníkových dluhů, které objektivně existovaly (bez ohledu na to, zda byly či nebyly v insolvenčním řízení věřiteli přihlášeny) ke dni stop stavu a současně nebyly v insolvenčním řízení uspokojeny. Toto (nemalé) dobrodiní poskytnuté dlužníkovi se však netýká dluhů dlužníka, které vznikly (z jakýchkoli právních důvodů) po okamžiku stop stavu. Smyslem oddlužení podle soudu není, aby pokud dlužník po (často dlouhou) dobu insolvenčního řízení vytváří dluhy, aby od nich byl cestou § 414 IZ osvobozen. S touto úvahou soudu není v rozporu výše popsaná judikatura Ústavního soudu, v níž je zdůrazňováno, že osvobození dlužníka se musí vztahovat na dluhy vzniklé před úpadkem dlužníka, byť byly k úhradě stanoveny až po skončení insolvenčního řízení.
38. Soud dodává, že zapodstatové pohledávky (typicky pohledávky daňové) mohou vznikat v průběhu insolvenčního řízení po jednotlivých zdaňovacích obdobích, přičemž správce daně jednak nemá povinnost pohledávky uplatňovat v insolvenčním řízení podle § 203 IZ a jednak to ani nemusí být realizovatelné (zákonná splatnost daně může nastat krátce před rozhodnutím insolvenčního soudu

o osvobození). Lze doplnit, že neuplatní-li správce daně zapodstatovou pohledávku v insolvenčním řízení, vystavuje se riziku, že po skončení insolvenčního řízení nebude existovat majetková masa, z níž by pohledávka mohla být uspokojena. Za této situace se jeví jako nepřijatelný výklad osvobození, že by takové daňové dluhy, které dlužník nehradil, byly kryty osvobozením. Touto optikou nahlížené ustanovení § 414 IZ nelze vyložit jinak, že se osvobození pohledávek za podstatou vzniklých po zjištění úpadku dlužníka netýká.

40. Zbývalo vypořádat se s výše popsanou novelou § 414 odst. 1 a § 416 odst. 1 IZ účinnou od 1. 6. 2019. Novelou bylo do zákona doplněno výslovné ustanovení, že se osvobození netýká pohledávek vzniklých po zjištění úpadku a dále pohledávek věřitelů na výživném ze zákona a pohledávek věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví. Výše citovaná důvodová zpráva změnu popsala jako „úpravu rozsahu osvobození“ (ve vztahu k § 414 odst. 1 IZ) a „rozšíření okruhu pohledávek věřitelů, které nejsou dotčeny osvobozením dlužníka od placení zbývajících pohledávek po splnění oddlužení“ (ve vztahu k § 416 odst. 1 IZ)
41. Pokud jde o pohledávky na výživném a pohledávky na náhradu škody způsobené na zdraví, pak jde o podmnožinu pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou podle § 169 odst. 1 písm. b) a e) IZ, které mají režim zapodstatových pohledávek s touto výjimkou, že je pro ně (na rozdíl od zapodstatových pohledávek) nerozhodné, zda vznikly před zjištěním úpadku nebo po zjištění úpadku. Novela je tedy výslovně zahrнула do pohledávek, jichž se osvobození netýká, a jde o rozšíření výluk osvobození.
42. Pokud jde o zapodstatové pohledávky podle § 168 odst. 2 IZ, tyto jsou charakterizovány tím, že vznikly po zjištění úpadku (jinak nejde o zapodstatové pohledávky). Popsanou novelou bylo stanoveno, že osvobozeny nejsou dluhy vzniklé po zjištění úpadku, a to bez ohledu na to, zda jde o zapodstatovou pohledávku nebo pohledávku, jež charakter pohledávky za podstatou nemá. Soud má tedy za to, že zákonodárce doplněním popsané věty § 414 odst. 1 IZ pouze vyslovil něco, co platilo i před novelou - tj. že pohledávky vzniklé po zjištění úpadku (včetně pohledávek za podstatou) do oddlužení ze své podstaty, slovy ustanovení § 414 odst. 1 IZ „zahrnuté do oddlužení“ nejsou a býti nemohou.
43. Z výše uvedených důvodů soud nesouhlasí s doktrinálním výkladem ve výše popsané odborné publikaci, která uvádí, že osvobození dopadá i na pohledávky za majetkovou podstatou, a dodává, že v komentáři podaný výklad není nijak právně odůvodněn. Z tohoto důvodu ani soud nemůže tento výklad vyvrátit, protože proti jednomu argumentu nelze stavět druhý.
44. Soud shrnuje, že daňová pohledávka vznikla po zjištění úpadku žalobkyně dne 5. 12. 2014 a byla tedy pohledávkou za podstatou. Šlo totiž o daň žalobkyně z nemovitostí za rok 2015 splatnou ke dni 1. 6. 2015 a daň žalobkyně z nemovitostí za rok 2016 splatnou ke dni 31. 5. 2016. Proto se na daňovou pohledávku nevztahuje osvobození podle § 414 IZ a jde tedy o pohledávku nezaniklou a současně i vymahatelnou.
45. Jelikož právo vymáhat daňovou pohledávku nezaniklo, byly námitka a návrh na zastavení exekuce podané žalobkyní nedůvodné a žalovaný postupoval správně, zamítl-li napadenými rozhodnutími jak námitku, tak návrh na zastavení exekuce.
46. S ohledem na výše uvedené soud vyhodnotil žalobu v mezích uplatněných žalobních bodů jako zcela nedůvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

VI.

Náklady řízení

47. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch a žalovaný se práva na náhradu nákladů řízení výslovně vzdal, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost. Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozsudku. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 24. března 2020

Mgr. Alexandr Krysl v.r.

předseda senátu